

OER Bachelor Bestuurskunde 2024-2025 NL

Vastgesteld d.d. 26 juni 2024

ONDERWIJS- EN EXAMENREGELING

Geldig vanaf 1 september 2024

Bacheloropleidingen Bestuurskunde inclusief pre-masters Management van de Publieke Sector en Public Administration, de minoren Public Administration: Multi-Level Governance en Bestuurskunde: Openbaar Bestuur, Beleid en Management en keuzevakken van het Instituut Bestuurskunde.

Deze onderwijs- en examenregeling is gebaseerd op de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en op de door de Universiteit Leiden vastgestelde universitaire richtlijnen, te weten

- de regeling Bindend Studieadvies;
- het kaderdocument Leidse Register Opleidingen;
- de universitaire jaarindeling;
- regeling inschrijving, collegegeld en examengeld;
- Protocol Surveillance op Afstand;
- Richtlijn keuzeruimte en minorstelsel.

De model-OER wordt in het Nederlands vastgesteld en daarna in het Engels vertaald. Indien er onverhoopt verschillen zijn tussen de beide versies, is de Nederlandse versie leidend.

Overeenkomstig artikel 7.14 WHW beoordeelt het faculteitsbestuur de onderwijs- en examenregeling regelmatig en weegt daarbij, ten behoeve van de bewaking en zo nodig bijstelling van de studielast, het tijdsbeslag dat daaruit voor de studenten voortvloeit. De opleidingscommissie heeft op grond van artikel 9.18 WHW tot taak de wijze van uitvoeren van de onderwijs- en examenregeling jaarlijks te beoordelen.

Inhoud

1. Algemene bepalingen
2. Beschrijving van de opleiding
3. Onderwijsprogramma
4. Tentamens en examens
5. Toegang en toelating tot de opleiding
6. Studiebegeleiding en studieadvies
7. Evaluatie van het onderwijs
8. Slotbepalingen

Bijlagen

- Inschrijfprotocol <https://inschrijfprotocol.universiteitleiden.nl/>
- Studiegids <https://studiegids.leidenuniv.nl>
- Studiegids Bachelor Bestuurskunde

- Studiegids pre-master Management van de Publieke Sector
- Studiegids pre-master Public Administration
- Studiegids keuzevakken Instituut Bestuurskunde
- Studiegids minor Public Administration: Multi-Level Governance
- Studiegids minor Bestuurskunde: Openbaar Bestuur, Beleid en Management

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Toepasselijkheid van de regeling

Deze regeling is van toepassing op het onderwijs en de examens van de bacheloropleiding Bestuurskunde inclusief de pre-masters Management van de Publieke Sector en Public Administration, de minoren Public Administration: Multi-Level Governance en Bestuurskunde: Openbaar Bestuur, Beleid en Management en de keuzevakken die het Instituut Bestuurskunde aanbiedt, hierna te noemen: de opleiding.

De opleiding is ingesteld in de Faculteit der Governance and Global Affairs van de Universiteit Leiden, hierna te noemen: de faculteit, en wordt in Den Haag verzorgd door het instituut Bestuurskunde.

Artikel 1.2 Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

a.	beoordelaar, eerste/tweede	de examinerator die als eerste dan wel als tweede de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag/het eindwerk van een opleiding leest en beoordeelt. De eerste beoordelaar treedt tevens op als begeleider;
b.	digitale onderwijsleeromgeving	een digitale omgeving waarin de student kan samenwerken, communiceren en leren, zoals Brightspace;
c.	EC(TS)	European Credit (Transfer System);
d.	examen:	omvat de tentamens, verbonden aan de tot de opleiding of de propedeutische fase van de opleiding behorende onderwijseenheden, met inbegrip van een door de examencommissie zelf te verrichten onderzoek als bedoeld in artikel 7.10, tweede lid, van de wet;
e.	examencommissie:	de examencommissie van de opleiding, ingesteld en benoemd door het faculteitsbestuur krachtens artikel 7.12a van de wet;
f.	examinator:	degene die door de examencommissie is aangewezen ten behoeve van het afnemen van tentamens, krachtens artikel 7.12c van de wet;
g.	inschrijfprotocol:	het digitale inschrijfprotocol met specifieke en bindende informatie over de inschrijving voor onderwijseenheden, tentamens en examens. Het inschrijfprotocol maakt als bijlage onderdeel uit van deze regeling;

- h. *judicium*: nadere kwalificatie van de examencommissie over een afgelegd examen;
- i. Leids universitair register opleidingen: het onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur gehouden register van de door de Universiteit Leiden verzorgde opleidingen als bedoeld in artikel 7 van het Bestuurs- en beheersreglement;
- j. *niveau*: het niveau van een onderwijseenheid volgens de abstracte structuur zoals omschreven in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen¹;
- k. *nominale studieduur* de studielast zoals vastgelegd in het Centraal Register Opleidingen in studiejaar;
- l. *onderwijsbureau* loket in de faculteit waar de student terecht kan voor informatie en inschrijving voor het onderwijs (onderwijs informatie centrum, servicedesk Governance and Global Affairs)
- m. *onderwijseenheid*: de vakken en praktische oefeningen van de opleiding als bedoeld in artikel 7.3 van de wet. De studielast van elke onderwijseenheid wordt uitgedrukt in gehele studiepunten. Aan elke onderwijseenheid is een tentamen verbonden;
- n. *onderwijstaal*: de taal van een opleiding waarin colleges en werkgroepen worden gegeven en tentamens en examens worden afgenomen;
- o. *opleiding*: de opleiding waarop de OER betrekking heeft: een samenhangend geheel van onderwijseenheden, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden waarover degene die de opleiding voltooit, dient te beschikken. Aan elke opleiding is een examen verbonden;
- p. *portfolio*: een dossier van monitoring en beoordeling waarmee studenten (1) aannemelijk maken te beschikken over een niveau van academische vorming dat voldoende is voor het verwerven van het diploma, (2) inzicht geven in het persoonlijk proces van academische vorming gedurende de opleiding, en (3) begeleiding en studieloopbaanadviesing mogelijk maken;
- q. *praktische oefening*: een praktische oefening als (onderdeel van) een tentamen of examen als bedoeld in artikel 7.13, tweede lid, sub d van de wet, in één van de volgende vormen:

¹ [Het kaderdocument Leids universitair register opleidingen](#)

- het maken van een scriptie/eindwerkstuk/afstudeerverslag/eindwerk van een opleiding,
 - het maken van een werkstuk/ of een proefontwerp,
 - het uitvoeren van een onderzoekopdracht,
 - het deelnemen aan veldwerk of een excursie,
 - het doorlopen van een stage, of
 - het deelnemen aan een andere onderwijsleeractiviteit die gericht is op het verwerven van bepaalde vaardigheden;
- r. Pre-University College: een onderwijsprogramma van de Universiteit Leiden voor een selecte groep van leerlingen uit de twee hoogste klassen van het VWO;
- s. propedeutische fase: het eerste jaar van de opleiding, met een studielast van 60 EC als bedoeld in artikel 7.8 van de wet. Aan deze fase is een examen verbonden, tenzij de faculteit in deze regeling anders heeft bepaald;
- t. student: degene die is ingeschreven aan de Universiteit Leiden voor het volgen van het onderwijs en/of het afleggen van de tentamens en de examens van de opleiding;
- u. Studiegids: de digitale studiegids bevattende specifieke en bindende informatie over de opleiding, <https://studiegids.universiteit leiden.nl/>. De Studiegids maakt als bijlage onderdeel uit van deze regeling;
- v. Studiepunt: De eenheid uitgedrukt in EC waarmee volgens de wet de studielast van een onderwijseenheid wordt uitgedrukt; volgens het ECTS is één studiepunt gelijk aan 28 uren studie;
- w. tentamen: een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de student met betrekking tot een bepaalde onderwijseenheid, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek (overeenkomstig artikel 7.10 van de wet). Het onderzoek kan zowel schriftelijk, mondeling als digitaal, of een combinatie hiervan, plaatsvinden. Een tentamen kan uit meerdere deeltentamens bestaan. Uitsluitend aan een tentamen zijn studiepunten verbonden. Het onderzoek wordt uitgevoerd conform de door de examencommissie bepaalde werkwijze voor de kwaliteitsborging van tentamens en examens;
- x. werkdag: maandag tot en met vrijdag, met uitzondering van de erkende feestdagen en de door het College van Bestuur aangewezen verplichte sluitingsdagen;
- y. de wet: de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW);
- z. Inzage: de mogelijkheid voor de student om kennis te nemen van het beoordeelde werk, de vragen en opdrachten van het desbetreffende

tentamen, alsmede van de normen (criteria) aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden

aa. Nabespreking:

de mogelijkheid voor de student om vragen te kunnen stellen naar aanleiding van zijn beoordeelde werk, de vragen en opdrachten van het desbetreffende tentamen, alsmede van de normen (criteria) aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden

De overige begrippen hebben de betekenis die de wet daaraan toekent.

Artikel 1.3 **Gedragscodes**

1.3.1 De gedragscode Omgangsvormen² is van toepassing; deze is bedoeld om een kader te scheppen voor een goed, veilig en stimulerend werk- en studieklimaat binnen de Universiteit Leiden, waarbij docenten en studenten op respectvolle wijze met elkaar omgaan en waarbij wederzijdse acceptatie en wederzijds vertrouwen belangrijke waarden zijn.

1.3.2 De Gedragscode onderwijs op afstand is van toepassing³; deze geeft richtlijnen voor het lesgeven en leren via digitale omgevingen, remote omgevingen of elke vorm van onderwijs die voornamelijk afhankelijk is van IT-services.

1.3.3. Tevens is de Regeling ICT en internetgebruik⁴ van toepassing. De regeling regelt het verantwoord gebruik van de ICT-voorzieningen en internet en de wijze waarop controle op het gebruik plaatsvindt. De regeling beschrijft ook welk gedrag niet wordt getolereerd en welke consequenties daar aan verbonden zijn.

1.3.4 Op het onderwijs van de opleiding zijn voorts de volgende facultaire gedragsregels van toepassing: de Gedragscode van de Faculteit Governance and Global Affairs⁵ bestaat uit een aantal kernwaarden ten einde alle studenten en medewerkers een eerlijk, open, veilig en inspirerend studie- en werkklimaat te bieden.

Hoofdstuk 2 **Beschrijving van de opleiding**

Artikel 2.1 **Doel van de opleiding**

Het doel van de opleiding is:

De opleiding Bestuurskunde aan de Universiteit Leiden is een fulltime academische opleiding. Dit betekent dat onderwijs en wetenschappelijk onderzoek aan elkaar worden gekoppeld. Het onderwijsprogramma is gericht op de ontwikkeling van het analytisch vermogen vanuit een onafhankelijke wetenschappelijke houding. Het biedt studenten brede kennis van relevante bestuurskundige theorieën, inzichten en vaardigheden die hen in staat stellen om maatschappelijk relevante vraagstukken te doorgronden en aanbevelingen te doen ter verbetering van de

²[De gedragscode omgangsvormen](#)

³[Gedragscode onderwijs op afstand](#)

⁴[Regeling ICT en internetgebruik](#)

⁵[Gedragscode van de Faculteit Governance and Global Affairs.](#)

bestuurspraktijk. De opleiding Bestuurskunde bestaat uit drie afstudeerrichtingen: Beleid, Bestuur en Organisatie (BBO), Economie, Bestuur en Management (EBM) en Digitalisering, Data en Governance (DDG). De opleiding heeft de volgende karakteristieken:

- Het Instituut Bestuurskunde beschouwt bestuurskunde als een zelfstandige discipline die zich toelegt op de bestudering van institutionele arrangementen voor openbare dienstverlening. Het openbaar bestuur in de brede zin van het woord vormt het centrale studieobject. Bij de bestudering van het openbaar bestuur wordt kennis vanuit verschillende disciplines, zoals economie, rechtswetenschap, sociologie en politicologie geïntegreerd en toegepast. Daarbij wordt gewerkt vanuit een theoretisch empirische benadering en volgens methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek.
- Zowel klassieke als actuele bestuurskundige thema's staan centraal binnen het curriculum. Zo is er aandacht voor de structuur en het functioneren van verschillende politiek-bestuurlijke systemen in nationaal en internationaal perspectief, organisatie en (financieel) management van het openbaar bestuur, de relatie tussen publiek en privaat bestuur, (economische) beleidsvraagstukken, en ethische en normatieve kwesties.

Artikel 2.2 **Afstudeerrichtingen**

De opleiding Bestuurskunde kent de volgende afstudeerrichtingen:

- Beleid, Bestuur en Organisatie (BBO)
- Economie, Bestuur en Management (EBM)
- Digitalisering, Data en Governance (DDG)

Artikel 2.3 **Eindkwalificaties**

Afgestudeerden van de opleiding hebben de onderstaande eindkwalificaties bereikt, gerangschikt volgens de Dublin-descriptoren:

- a. kennis en inzicht
 1. Basiskennis en inzicht aangaande het functioneren van het openbaar bestuur en zijn omgeving, op zowel nationaal als internationaal niveau, waarbij er aandacht besteed wordt aan de rol van zowel publieke, semipublieke als private actoren.
 2. Basiskennis en inzicht aangaande methoden, technieken en grondslagen van sociaalwetenschappelijk onderzoek.
 3. Kennis en inzicht op hoofdlijnen aangaande aanverwante academische disciplines die noodzakelijk zijn voor het begrijpen van het functioneren van het openbaar bestuur.

BBO

4. BBO basiskennis en inzicht aangaande concepten en vraagstukken van beleid, organisatie en management in de publieke sector op verschillende beleidsniveaus, op een veelheid van maatschappelijke terreinen, en met oog voor historisch perspectief.
5. BBO kennis en inzicht op hoofdlijnen aangaande aanverwante academische disciplines die noodzakelijk zijn voor een integratieve analyse van het functioneren van het openbaar bestuur in al zijn facetten.

EBM

4. EBM basiskennis en inzicht aangaande de concepten van micro- en macro-economie, vraagstukken op het terrein van sociaaleconomisch beleid, financiering en financieel management van de collectieve sector, de economische analyse van Europese integratie.
5. EBM kennis en inzicht op hoofdlijnen aangaande de integratieve analyse van economisch-bestuurlijke vraagstukken

DDG

4. DDG basiskennis en inzicht aangaande hoe digitale technologie de praktijk van beleid, publieke dienstverlening, en de werkwijze van de publieke sector ingrijpend wijzigt, met oog voor de historisch ontwikkeling en ethisch perspectief.
5. DDG basiskennis en inzicht aan data-skills en computationeel denken, teneinde analyserend en ontwerpend digitale ontwikkelingen te kunnen plaatsen in een integratieve kijk op het functioneren van het openbaar bestuur.

b. toepassen kennis en inzicht

Afgestudeerden zijn in staat om:

1. op kritische en onafhankelijke wijze het functioneren van het openbaar bestuur te problematiseren, met als startpunt concrete maatschappelijke vraagstukken uit de politieke en/of bestuurlijke praktijk op verschillende bestuursniveaus.
2. literatuur te verzamelen, organiseren en selecteren over deze vraagstukken waarbij de inzichten uit de kern en –hulpwetenschappen leidend zijn bij het onderscheiden van hoofd- en bijzaken en het formuleren van een onderzoeksvraag.
3. data van beperkte complexiteit te verzamelen en analyseren met gebruikmaking van onderzoeksmethoden van kwalitatieve (zoals documentanalyse, inhoudsanalyse, semigestructureerde interviews) en/of kwantitatieve (zoals beschrijvende statistiek, regressieanalyse) aard.
4. de resultaten van empirisch onderzoek te vertalen naar concrete oplossingen voor de bestuurlijke praktijk.

c. oordeelsvorming

Afgestudeerden zijn in staat om:

1. onderzoeksresultaten van beperkte complexiteit kritisch en onafhankelijk te interpreteren.
2. deze beargumenteerd te synthetiseren en te integreren tot heldere conclusies, zowel inhoudelijk als vanuit methodologisch perspectief, met als uiteindelijk doel het beantwoorden van de gestelde onderzoeksvraag.
3. daarbij te reflecteren vanuit alternatieve en/of concurrerende theoretische en/of methodologische invalshoeken.
4. bij deze reflectie ook normatieve en ethische overwegingen te betrekken.

d. communicatie

Afgestudeerden zijn in staat om:

1. schriftelijk verslag te leggen van onderzoeksresultaten en dit verslag te vereenvoudigen tot een stuk dat toegankelijk is voor een breder professioneel publiek dan wel een publiek van geïnteresseerde leken.
2. onderzoeksresultaten audiovisueel te presenteren aan een breder professioneel publiek.

3. effectief samen te werken.

e. leervaardigheden

Afgestudeerden zijn in staat om:

1. zo efficiënt en effectief mogelijk te werken, onder tijdsdruk, met gebruik van goede planning en taak-management en -prioritering.
2. zelfstandig verder te leren, zowel qua inhoudelijke richting als qua planning en benodigde leervaardigheden
3. een master- of andere vervolgopleiding te beginnen.

Artikel 2.4 **Inrichting van de opleiding**

De opleiding wordt voltijds verzorgd.

De bacheloropleiding wordt overdag verzorgd. Bij uitzondering wordt de pre-master met name 's avonds verzorgd.

De nominale studieduur van de bacheloropleiding is 3 jaar.

Artikel 2.5 **Studielast**

De opleiding heeft een studielast van 180 studiepunten. De propedeutische fase heeft een studielast van 60 studiepunten en is een integraal onderdeel van de opleiding.

Artikel 2.6 **Aanvang van de opleiding; uniforme jaarindeling**

De opleiding vangt aan op 1 september. Het cursorisch onderwijs van de opleiding is ingericht volgens de universitaire semesterindeling en omvat 42 onderwijsweken.

Artikel 2.7 **Minoren, Educatieve module en Honours onderwijs**

2.7.1 Onder bevoegdheid van de hieronder genoemde examencommissie(s) worden de volgende minoren aangeboden:

- Public Administration: Multi-Level Governance
- Bestuurskunde: Openbaar Bestuur, Beleid en Management

2.7.2 De beschrijving van de onderwijseenheden behorend tot de desbetreffende minor zijn opgenomen in de Studiegids. In de Studiegids is voorts vastgelegd welke examencommissie bevoegd is voor de tentaminering van de minor.

2.7.3 De educatieve minoren en de educatieve module behoren tot de verantwoordelijkheid van de examencommissie van het ICLON.

2.7.4 Bovenfacultaire onderwijseenheden in het kader van het Honours-onderwijs behoren tot de verantwoordelijkheid van de examencommissie van de Honours Academy.

Artikel 2.8 **Examens van de opleiding**

2.8.1 In de opleiding kunnen de volgende examens/kan het volgende examen worden afgelegd:

- a. het bachelorexamen

Indien de opleiding een propedeutisch examen kent, dient dit examen met goed gevolg te zijn afgelegd alvorens het bachelorexamen afgelegd kan worden.

Artikel 2.9 **Onderwijstaal**

2.9.1 Met inachtneming van de Gedragscode voertaal⁶ zijn de onderwijstalen waarin het onderwijs wordt verzorgd Nederlands en Engels, en is de taal waarin de tentamens en examens worden afgenomen Nederlands en Engels. De student wordt geacht de gebruikte onderwijstaal/talen binnen de opleiding voldoende te beheersen, conform de eisen geformuleerd in artikel 5.2.4. De faculteit publiceert in voorkomende gevallen voor Engelstalige opleidingen een Onderwijs- en Examenregeling in het Engels.

2.9.2 In afwijking van artikel 2.9.1 kan de Examencommissie, in overeenstemming met de Richtlijn taalbeleid⁷, in individuele gevallen toestaan dat de scriptie wordt geschreven in een andere taal.

Artikel 2.10 **Kwaliteit**

De opleiding is geaccrediteerd door de NVAO⁸ en voldoet aan de kwaliteitseisen die op nationaal en internationaal niveau aan opleidingen worden gesteld. Ook voldoet de opleiding aan de kwaliteitsstandaarden voor het onderwijs die zijn vastgelegd in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen.

Hoofdstuk 3 **Onderwijsprogramma**

Artikel 3.0 **Uitzonderingen vanwege overmachtssituaties**

3.0.1 Indien het in het geval van een crisis zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling Coördinatie Crisisbeheersing Universiteit Leiden, of andere overmachtsomstandigheden zoals de coronamaatregelen, niet mogelijk is om aan onderwijseenheden deel te nemen of deze te verzorgen, zoals in deze regeling of in de Studiegids is vastgelegd, zullen wijzigingen hierin tijdig bekend worden gemaakt door het daartoe bevoegde orgaan, in ieder geval op Brightspace dan wel wordt op Brightspace vermeld via welk ander medium hierover wordt gecommuniceerd.

⁶ [Gedragscode voertaal](#), artikel 3.

⁷ [Richtlijn taalbeleid](#)

⁸ De Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie.

Artikel 3.1 **Verplichte onderwijseenheden**

3.1.1 De opleiding omvat verplichte onderwijseenheden met een totale studielast van 150 studiepunten. Onderdeel van de verplichte onderwijseenheden vormen de vooraf vastgestelde onderwijseenheden waaruit de student verplicht een keuze moet maken.

3.1.2 Naast de in 3.1.1 genoemde onderwijseenheden kiest de student onderwijseenheden met een totale studielast van 0 studiepunten uit de aangeboden onderwijseenheden binnen de eigen opleiding/het eigen vakgebied.

3.1.3 In de Studiegids wordt de feitelijke vormgeving nader omschreven, te weten de studielast, het niveau⁹, de inhoud, de tentaminering en de onderwijsvorm van de onderwijseenheden van het onderwijsprogramma.

3.1.4 Bij een groot verschil tussen het verwachte en het gerealiseerde studentenaantal in een onderwijseenheid, houdt het Instituutsbestuur zich het recht voor de onderwijs- en toetsvormen aan te passen. Als dit gebeurt, worden opleidingscommissie en studenten hierover tijdig geïnformeerd.

Artikel 3.2 **Keuzevrijheid**

3.2.1 Naast de in 3.1.1 genoemde onderwijseenheden geeft de opleiding studenten een vrije keuzeruimte van 30 studiepunten (maximaal 30 en minimaal 15 studiepunten in totaal).

3.2.2 De student is verplicht zich voor de minor van keuze aan te melden volgens de Richtlijn keuzeruimte en minorstelsel, te vinden op de website Universiteit Leiden.

3.2.3 De keuze van de onderwijseenheden behoeft de goedkeuring van de examencommissie. Bij de beoordeling van de keuze van de student baseert de examencommissie zich uitsluitend op de samenhang en het niveau van het gekozen pakket. Deze goedkeuring is niet vereist voor erkende minorprogramma's met een omvang van 30 studiepunten van de Universiteit Leiden en voor de door de betrokken instellingen erkende minoren van de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam.

3.2.4 Naast de aan deze universiteit gedoeerde onderwijseenheden komen voor de invulling van de keuzeruimte – onder goedkeuring van de examencommissie – onderwijseenheden verzorgd door een andere Nederlandse of een buitenlandse universiteit dan wel van een andere rechtspersoon met geaccrediteerd initieel hoger onderwijs in aanmerking.

3.2.5 Onderwijseenheden waaraan de student deelneemt in het kader van het Honours College kunnen niet gebruikt worden voor de vrije keuzeruimte.

3.2.6 Een student die is ingeschreven voor de opleiding kan zelf een programma samenstellen uit onderwijseenheden die door een instelling worden verzorgd waaraan een examen is verbonden. Hiervoor is toestemming nodig van de meest van toepassing zijnde examencommissie. Bij het verlenen van de toestemming geeft deze examencommissie tevens aan tot welke opleiding van de instelling dat

⁹ Conform de 'abstracte structuur' als omschreven in het Kaderdocument Leids universitair register opleidingen.

programma wordt geacht te behoren¹⁰. Indien nodig wijst het College van Bestuur een examencommissie aan die met de beslissing is belast.

3.2.7 De student aan wie de graad Bachelor of Master in het wetenschappelijk onderwijs is verleend en die voldoet aan de gestelde eisen inzake voldoende verwantschap, kan worden ingeschreven met alleen het oogmerk de educatieve module te volgen en af te ronden teneinde daarmee een beperkte tweedegraads bevoegdheid te behalen.

3.2.8 In afwijking van het gestelde in 3.2.3 kunnen de volgende minoren van de Universiteit Leiden, van de TU Delft of van de Erasmus Universiteit Rotterdam niet worden gekozen omdat de inhoud geheel of gedeeltelijk overeenkomt met verplichte onderwijseenheden van de opleiding:

- Public Administration: Multi-Level Governance, Universiteit Leiden
- Bestuurskunde: Openbaar Bestuur, Beleid en Management, Universiteit Leiden
- Economie en Transities: ongelijkheid, klimaat en globalisering, Universiteit Leiden¹¹
- Beleid en Management in de Publieke Sector, Erasmus Universiteit Rotterdam

3.2.9 In afwijking van het gestelde in 3.2.3 en 3.2.8 kunnen door studenten met de afstudeerrichting DDG de volgende minoren van de Universiteit Leiden, van de TU Delft of van de Erasmus Universiteit Rotterdam niet worden gekozen, omdat de inhoud geheel of gedeeltelijk overeenkomst met verplichte onderwijseenheden van de opleiding. Deze minoren mogen wel gevolgd worden door studenten met de afstudeerrichtingen BBO of EBM:

- Artificial Intelligence and societal impact, Erasmus Universiteit Rotterdam
- Artificial Intelligence and Society, Universiteit Leiden
- Smart and Shared Cities (15), LDE-minor
- Smart and Shared Cities (30), LDE-minor

3.2.10 In afwijking van het gestelde in 3.2.3 kunnen de volgende, door de faculteit Rechtsgeleerdheid verzorgde, onderwijseenheden niet worden gebruikt voor de invulling van de keuzeruimte omdat de inhoud geheel of gedeeltelijk overeenkomt met verplichte onderwijseenheden van de opleiding.

- Voor de afstudeerrichting BBO en DDG: Oriëntatievak Recht en Economie, Economie in hoofdlijnen, Principles of Economics, Openbare Financiën.
- Voor de afstudeerrichting EBM: Oriëntatievak Recht en Economie, Economie in hoofdlijnen, Principles of Economics, Openbare Financiën, Hervorming van Sociale Regelgeving, Sociale zekerheid, Economic policy in the EU, Marktwerkingsvraagstukken.

3.2.11 Bij deelname van minder dan 8 studenten aan een niet-verplichte onderwijseenheid (keuzevak) kan het Instituutsbestuur besluiten dit vak niet of op een andere wijze aan te bieden; aan studenten

¹⁰ Overeenkomstig artikel 7.3j van de WHW ('vrij onderwijsprogramma in het wetenschappelijk onderwijs').

¹¹ Studenten met de afstudeerrichtingen BBO of DDG mogen de minor Economie en Transities: ongelijkheid, klimaat en globalisering wel volgen, maar kiezen een alternatief voor het vak Economie van de Publieke sector en Economie in Hoofdlijnen. Het alternatieve vak voor Economie van de Publieke sector is Taxing for the Common Good.

wordt dan een alternatief geboden. Als dit gebeurt, worden opleidingscommissie en studenten hierover tijdig geïnformeerd.

Artikel 3.3 **Praktische oefeningen**

3.3.1 Bij elk van de in de Studiegids vermelde onderwijseenheden is aangegeven welke praktische oefeningen zij omvatten, welke de aard en de omvang is van de werkzaamheden van de student, alsmede of deelname aan die praktische oefeningen verplicht is met het oog op de toelating tot het afleggen van (andere onderdelen) van het tentamen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling van die verplichting te verlenen, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen.

3.3.2 In de Studiegids staan omvang en studielast van het eindwerkstuk/scriptie/afstudeerverslag/eindwerk van een opleiding beschreven; daarbij zijn de normen vermeld waaraan het eindwerkstuk/scriptie/afstudeerverslag/eindwerk van een opleiding moet voldoen.

Artikel 3.4 **Deelname aan onderwijseenheden en tentamens**

Artikel 3.4.1 **Deelname aan onderwijseenheden**

3.4.1.1 De student dient zich in te schrijven voor de onderwijseenheid volgens het geldende inschrijfprotocol¹². Dit betekent dat de student zich in MyStudymap inschrijft voor een onderwijseenheid en daarbij de activiteiten aanvinkt waar de student aan mee wil doen (hoorcollege, werkcollege, praktische oefening en tentamen). Inschrijven kan tot uiterlijk vijf kalenderdagen voor aanvang. Voor sommige onderwijseenheden geldt de termijn zoals is bepaald in de beschrijving van de onderwijseenheid in de Studiegids en in artikel 3.4.1.4. Voor de inschrijving voor het tentamen geldt een afwijkende termijn zoals is bepaald in artikel 3.4.2.

3.4.1.2 De eerstejaars bachelor studenten worden voor alle onderwijseenheden inclusief het tentamen, in de zin van artikel 3.4.1.1, van het eerste semester óf voor bepaalde opleidingen voor die van het gehele academisch jaar, automatisch ingedeeld en ingeschreven door de onderwijsadministratie van hun opleiding.

3.4.1.3 In geval van een onderwijseenheid met een beperkt aantal deelnemers, vindt deelname plaats in volgorde van inschrijving. Voor de bij de opleiding ingeschreven studenten is, bij tijdige inschrijving, plaatsing gegarandeerd bij de onderwijseenheden die behoren tot het verplichte curriculum van de opleiding.

3.4.1.4 In afwijking van artikel 3.4.1.1 geldt voor bepaalde onderwijseenheden met goedkeuring van het faculteitsbestuur een andere inschrijftermijn (veertien of achtentwintig dagen). De desbetreffende onderwijseenheid en de bijbehorende inschrijftermijn staan in de Studiegids.

3.4.1.5 De student die zich niet tijdig heeft ingeschreven kan zich melden bij het onderwijsbureau van de faculteit waarvan de opleiding onderdeel uitmaakt. In het geldende inschrijfprotocol staan de

¹² [Inschrijven voor vakken en tentamens - Universiteit Leiden](#)

opgesomde omstandigheden op grond waarvan de student in afwijking van artikel 3.4.1.1 kan worden ingeschreven.

Artikel 3.4.2 Deelname aan tentamens en deeltentamens

3.4.2.1 Voor deelname aan het tentamen of aan het deeltentamen is vereist dat de student zich inschrijft tot **uiterlijk tien kalenderdagen** voor aanvang van het tentamen of het deeltentamen.

3.4.2.2 Voor deelname aan de tweede tentamengelegenheid van dezelfde onderwijseenheid in het lopende studiejaar is vereist dat de student zich inschrijft tot **uiterlijk vijf kalenderdagen** voor de aanvang van het tentamen of het deeltentamen. Deze termijn geldt ook voor de situatie als bedoeld in artikel 4.6.2.

3.4.2.3 De student die zich niet tijdig heeft ingeschreven voor een tentamen volgens het geldende inschrijfprotocol kan zich melden bij het onderwijsbureau van de faculteit waarvan de opleiding onderdeel uitmaakt. In het geldende inschrijfprotocol staan de opgesomde omstandigheden op grond waarvan de student in afwijking van de artikelen 3.4.2.1 en 3.4.2.2 kan worden ingeschreven.

Artikel 3.5 Verspreiding studiematerialen

3.5.1 Het is de student niet toegestaan foto's, audio- of video-opnames van colleges en onderwijsgerelateerde gesprekken, waaronder de nabesprekingen van tentamens (met inbegrip van tentamenopgaven en antwoordmodellen), te maken zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de desbetreffende docent. Indien toestemming wordt verleend, is de student slechts gerechtigd de opname voor eigen gebruik te benutten; verspreiding of publicatie van de opname op welke wijze dan ook is niet toegestaan. De student heeft geen zelfstandige zeggenschap over deze materialen, tenzij de universiteit deze expliciet aan de student heeft toegekend.

3.5.2 Het is de student niet toegestaan op welke wijze dan ook studiematerialen te verspreiden of te publiceren. De student is slechts gerechtigd de materialen voor eigen gebruik te benutten.

3.5.3 Het is de student niet toegestaan inbreuk te maken op de intellectuele eigendomsrechten van de universiteit, van derden of van degene met wie licentie afspraken zijn gemaakt.

Hoofdstuk 4 Tentamens en examens

Artikel 4.0 Uitzonderingen vanwege overmachtssituaties

4.0.1 Indien het in het geval van een crisis zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling Coördinatie Crisisbeheersing Universiteit Leiden, of andere overmachtsomstandigheden zoals de coronamaatregelen, niet mogelijk is om tentamens en examens aan te bieden in de vorm en op het moment, zoals in deze regeling of in de Studiegids is vastgelegd, zullen wijzigingen hierin tijdig bekend worden gemaakt door het daartoe bevoegde orgaan, in ieder geval op Brightspace dan wel wordt op Brightspace vermeld via welk ander medium hierover wordt gecommuniceerd.

Artikel 4.1 Tentamengelegenheid

4.1.1 Tweemaal per studiejaar wordt de gelegenheid geboden tot het afleggen van het tentamen verbonden aan elk van de onderwijseenheden die in dat jaar worden aangeboden. Voor praktische oefeningen bepaalt de examencommissie de wijze van herkansing.

4.1.2 Het faculteitsbestuur draagt zorg voor de praktische organisatie van de tentamens en examens en ziet er op toe, zo nodig door surveillance, dat de tentamens en examens in goede orde verlopen. Indien gebruik wordt gemaakt van surveillance op afstand gebeurt dit volgens het Protocol Surveillance op Afstand.

4.1.3 Indien een onderwijseenheid een praktische oefening omvat, dan staat deelname aan een tentamen als bedoeld in 4.1.1 uitsluitend open voor degene die met goed gevolg aan de praktische oefening heeft deelgenomen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om anders te besluiten.

4.1.4 Indien het cijfer van een onderwijseenheid samengesteld wordt uit meerdere deeltentamens kan afgeweken worden van het aantal kansen zoals bedoeld in 4.1.1., met dien verstande dat de student minimaal in staat wordt gesteld om in de herkansing het vak alsnog met een voldoende af te sluiten door een tentamen dat representatief is voor het gevolgde vak. Indien hier sprake van is wordt dit vastgelegd in de Studiegids.

4.1.5 In overeenstemming met artikel 7.13, tweede lid sub h van de wet zijn in de Studiegids de tentamendata opgenomen.

4.1.6 Deelname aan een tweede tentamengelegenheid kan door regels van de examencommissie aan voorwaarden verbonden zijn. Deze regels zijn opgenomen in de Regels en Richtlijnen¹³ van de examencommissie.

4.1.7 In bijzondere gevallen kan de examencommissie een student op diens verzoek in afwijking van artikel 4.1.1, een extra tentamengelegenheid toestaan.

4.1.8 Gedurende een bacheloropleiding heeft een student eenmaal de gelegenheid een tentamen dat met goed gevolg is afgelegd, opnieuw af te leggen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie hiervan - in uitzonderlijke, individuele gevallen op verzoek van de student - af te wijken. Hiervoor geldt dat een voldoende resultaat alleen opnieuw kan worden afgelegd in hetzelfde studiejaar waarin dit resultaat is behaald. Bij deze eenmalige herkansing geldt het hoogst behaalde resultaat.

Het in de eerste volzin bedoelde tentamen kan uit meerdere deeltentamens bestaan. Inschrijving hiervoor verloopt overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 3.4.1.1 en 3.4.2.2.

4.1.9 Van de mogelijkheid in artikel 4.1.8 tot het opnieuw afleggen is uitgesloten:

- een mondeling tentamen;
- een praktische oefening;
- een minor of onderdelen daarvan, volgens het erkende minoraanbod zoals opgenomen in de Studiegids;

¹³ [Regels en Richtlijnen van Instituut Bestuurskunde](#)

- een met goed gevolg afgelegd tentamen bij een andere instelling dan de Universiteit Leiden.

4.1.10 Wanneer een onderwijseenheid deel uitmaakt van meerdere opleidingen heeft de student eenmaal de gelegenheid het betreffende voldoende resultaat voor het bij die onderwijseenheid behorende tentamen opnieuw af te leggen.

Artikel 4.2 **Verplichte volgorde**

4.2.1 De verplichte volgorde van tentamens is vermeld in de Studiegids. Aan tentamens waarvoor een verplichte volgorde geldt, kan pas worden deelgenomen indien de tentamens van een of meerdere andere onderwijseenheden met goed gevolg zijn afgelegd.

4.2.2 Voor de onderwijseenheden en de tentamens waarmee deze worden afgesloten die in een bepaalde volgorde moeten worden doorlopen, kan de examencommissie in bijzondere gevallen op schriftelijk en gemotiveerd verzoek van de student een andere volgorde bepalen.

Artikel 4.3 **Vorm van de tentamens**

4.3.1 In de Studiegids staat vermeld of het tentamen, dan wel de deeltentamens, van een onderwijseenheid schriftelijk, digitaal of mondeling, of een combinatie hiervan, dan wel op een andere wijze wordt afgelegd.

4.3.2 De gang van zaken bij tentaminering en de richtlijnen en aanwijzingen, zoals bedoeld in artikel 7.12b, eerste lid, onder b in de wet, om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen, staan beschreven in de 'Regels en Richtlijnen van de examencommissie'.

4.3.3 Aan studenten met een handicap of chronische ziekte wordt de gelegenheid geboden de tentamens op een zoveel mogelijk aan hun individuele handicap aangepaste wijze af te leggen. Deze aanpassingen mogen niet van invloed zijn op de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een tentamen. De examencommissie wint zo nodig, als bedoeld in het Protocol studeren met een functiebeperking¹⁴, deskundig advies in alvorens te beslissen.

4.3.4 In bijzondere gevallen kan de examencommissie op verzoek van de student, binnen de kaders van de Onderwijs- en Examenregeling, toestaan dat een tentamen op een andere wijze wordt afgelegd dan in de Studiegids is vastgelegd.

4.3.5 De tentaminering vindt plaats in de voor deze opleiding in de Onderwijs- en Examenregeling vastgelegde onderwijsta(a)l(en). De examencommissie kan toestaan dat, op verzoek van de student, de tentaminering plaatsvindt in een andere taal.

Artikel 4.4 **Mondelinge tentamens**

4.4.1 Mondeling wordt niet meer dan één persoon tegelijk getentamineerd, tenzij de examencommissie anders heeft bepaald.

¹⁴[Protocol studeren met een functiebeperking](#)

4.4.2 Het mondeling afnemen van een tentamen is openbaar, tenzij de examencommissie in een bijzonder geval anders heeft bepaald, dan wel de student daartegen bedenkingen heeft.

Artikel 4.5 **Regels en Richtlijnen examencommissie**

4.5.1 Conform artikel 7.12b, derde lid, van de wet stelt de examencommissie regels vast over de uitvoering van haar taken en bevoegdheden en over de maatregelen die zij in geval van fraude kan nemen.

4.5.2 De examencommissie draagt er zorg voor dat het recht van de student om beroep in te stellen tegen beslissingen van de examencommissie of de examinatoren is gewaarborgd.

Artikel 4.6 **Oordeel**

4.6.1 De examinerator stelt zo snel mogelijk na het afnemen van een mondeling tentamen het oordeel vast. De student krijgt hierover een bericht uit het universitair studievoortgangssysteem.

4.6.2 Binnen vijftien werkdagen na de dag waarop het tentamen of het deeltentamen is afgenomen stelt de examinerator het oordeel over een schriftelijk of op andere wijze afgenomen tentamen of deeltentamen vast. De uitslag wordt, binnen dezelfde 15 werkdagen, bekend gemaakt aan de student. Het eindoordeel wordt vastgelegd in het universitaire studievoortgangssysteem. De student krijgt hierover een bericht via het universitair studievoortgangssysteem. Het oordeel is uiterlijk vijf werkdagen voor de daaropvolgende gelegenheid van hetzelfde tentamen bekend. Bij overschrijding van deze termijn kan het desbetreffende tentamen worden verplaatst.

4.6.3 Wanneer niet aan de in 4.6.2 vermelde termijnen van vijftien respectievelijk vijf werkdagen kan worden voldaan, dan wordt de student hiervan op de hoogte gesteld via een bericht op het u-mailadres van de student voordat deze termijn verlopen is. In dit bericht is opgenomen op welke (uiterste) datum het oordeel bekend wordt gemaakt.

4.6.4 De uitslag van het tentamen wordt uitgedrukt in een geheel getal of een getal met maximaal één decimaal, tussen 1,0 tot 10,0, beide grenzen inbegrepen (afgerond op 0,0 of 0,5). De uitslag van het tentamen wordt niet uitgedrukt in een getal tussen 5,0 en 6,0. Nadere bepaling ten aanzien van de uitdrukking van een oordeel is vastgelegd in de Regels en Richtlijnen van de examencommissie.

4.6.5 Het tentamen is met goed gevolg afgelegd als de uitslag 6,0 [of voor het LUC: C-] of hoger is.

4.6.6 Indien deelname aan een praktische oefening voorwaarde is voor toelating tot het afleggen van een tentamen, dan kan de examencommissie besluiten dat het tentamen is afgelegd zodra met goed gevolg aan de praktische oefening is deelgenomen.

4.6.7 Op het schriftelijke of digitale bewijsstuk van de uitslag van een tentamen wordt de student gewezen op het inzage-recht bedoeld in artikel 4.8 en op de beroepsprocedure.

4.6.8 De examencommissie kan regels opstellen waaruit blijkt onder welke voorwaarden zij gebruik zal maken van de haar in art. 7.12b, derde lid, van de wet gegeven bevoegdheid om te bepalen dat niet ieder tentamen met goed gevolg behoeft te worden afgelegd, en/of onder welke voorwaarden de

resultaten van deeltentamens elkaar kunnen compenseren. Deze regels zijn opgenomen in de Regels en richtlijnen van de examencommissie.

Artikel 4.7 **Geldigheidsduur tentamens**

4.7.1 Het faculteitsbestuur kan de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens beperken, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie die geldigheidsduur in een individueel geval te verlengen. De geldigheidsduur van een met goed gevolg afgelegd tentamen kan uitsluitend worden beperkt, indien de getentamineerde kennis of het getentamineerde inzicht aantoonbaar verouderd is, of indien de getentamineerde vaardigheden aantoonbaar verouderd zijn.

4.7.2 De examencommissie kan voor tentamens waarvoor de geldigheidsduur beperkt is conform de in de Regels en Richtlijnen opgenomen criteria, op verzoek van de student, de geldigheidsduur voor een door haar te bepalen periode verlengen. In geval van bijzondere omstandigheden in de zin van artikel 7.51, tweede lid van de wet handelt de examencommissie conform het bepaalde hierover in artikel 7.10, vierde lid van de wet.

4.7.3 De in de op grond van 4.7.1 beperkte geldigheidsduur gaat in op 1 september van het studiejaar volgend op dat waarin het cijfer is behaald of de vrijstelling is verleend.

Artikel 4.8 **Inzagerecht en nabespreking**

4.8.1 Uiterlijk binnen dertig kalenderdagen direct na de bekendmaking van de uitslag van een schriftelijk of digitaal tentamen en in ieder geval voordat de herkansing plaatsvindt, heeft de student recht op inzage in en nabespreking van diens beoordeelde werk.

4.8.2 Binnen de in 4.8.1 genoemde termijn kan kennis worden genomen van de vragen en opdrachten van het desbetreffende tentamen, alsmede van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden.

4.8.3 In de Studiegids of de digitale onderwijsleeromgeving wordt bekend gemaakt op welke wijze en op welk tijdstip de inzage en de nabespreking van het tentamen plaatsvinden.

4.8.4 De examencommissie heeft de bevoegdheid te bepalen of de inzage en de nabespreking collectief dan wel individueel plaatsvinden.

4.8.5 De inzage en nabespreking geschieden op een door de examinerator te bepalen plaats en tijdstip.

4.8.6 Indien de betrokkene aantoonbaar door overmacht verhinderd te zijn of te zijn geweest voor de inzage en de nabespreking dan wordt hem een andere gelegenheid geboden, zo mogelijk binnen de in 4.8.1 genoemde termijn.

Artikel 4.9 **Vrijstelling van tentamens en/of praktische oefeningen**

4.9.1 De examencommissie kan de student op diens verzoek, gehoord de desbetreffende examinerator, vrijstelling verlenen van het afleggen van één of meer tentamens of van deelname aan praktische oefeningen, indien de student:

- een qua inhoud en niveau overeenkomstige onderwijseenheid van een universitaire of hogere beroepsopleiding heeft voltooid, dan wel
- aantoonbaar door werk- of beroepservaring over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken met betrekking tot de desbetreffende onderwijseenheid, dan wel
- met goed gevolg het Pre-University College heeft voltooid; de examencommissie bepaalt in dit geval voor welke onderwijseenheid of welke onderwijseenheden vrijstelling wordt verleend.

4.9.2 Indien het onderwijseenheden van de minor betreft neemt de verantwoordelijke examencommissie pas een beslissing over het al dan niet verlenen van een vrijstelling nadat de examencommissie van de opleiding die de minor verzorgt, is gehoord.

Artikel 4.10 **Examen**

4.10.1 De examencommissie reikt een getuigschrift uit wanneer blijkt dat het examen met goed gevolg is afgelegd.

4.10.2 De examencommissie kan zelf een tot het examen behorend onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de examinandus instellen en de uitkomsten daarvan beoordelen.

4.10.3 Het getuigschrift wordt niet uitgereikt dan nadat het College van Bestuur heeft verklaard dat aan de procedurele eisen (waaronder het voldoen aan de verplichting tot het betalen van collegegeld) voor de afgifte is voldaan. Per opleiding wordt één getuigschrift uitgereikt. Op het getuigschrift wordt vermeld dat de opleiding dan wel de afstudeerrichting is verzorgd door de Universiteit Leiden.

4.10.4 Overeenkomstig de regeling als bedoeld in artikel 7.11, derde lid, van de wet kan degene die aanspraak heeft op uitreiking van een getuigschrift de examencommissie verzoeken daartoe nog niet over te gaan mits de inschrijvingsduur voor de desbetreffende opleiding van vier jaar niet wordt overschreden.

4.10.5 Dit verzoek moet worden ingediend binnen vijf werkdagen nadat de student op de hoogte is gebracht van de uitslag van het examen. Bij dit verzoek geeft de student aan wanneer die het getuigschrift wil ontvangen.

4.10.6 De examencommissie kan het verzoek tevens inwilligen indien het niet inwilligen van het verzoek zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

4.10.7 Aan het getuigschrift wordt een in het Nederlands en/of in het Engels gesteld supplement toegevoegd dat voldoet aan het Europese overeengekomen standaardformat, inclusief de grading table die van toepassing is voor de opleiding. Tezamen met het getuigschrift wordt een vertaling van het getuigschrift en een certificaat in het Latijn uitgereikt.

Artikel 4.11 **Graadverlening**

4.11.1 Aan degene die het examen met goed gevolg heeft afgelegd wordt de graad Bachelor verleend met de toevoeging of Science.

4.11.2 De verleende graad wordt op het getuigschrift van het examen aangetekend.

Artikel 4.12 **Judicia**

4.12.1 Aan de uitslag van een examen is een judicium verbonden.

4.12.2 Uitgangspunt voor de bepaling van het judicium is het gewogen gemiddelde van de behaalde cijfers van alle tentamens die tot het examen behoren met uitzondering van die tentamens waarvoor vrijstelling is toegekend of die waarvoor slechts een bewijs van deelname is geregistreerd. Onderwijseenheden die bij andere opleidingen, waaronder buitenlandse, zijn gevolgd dienen te zijn goedgekeurd door de examencommissie.

4.12.3 Het gewogen gemiddelde van alle cijfers wordt bepaald door van elke onderwijseenheid het aantal studiepunten (EC) te vermenigvuldigen met het voor dat onderdeel toegekende cijfer, de uitkomsten hiervan op te tellen en het resultaat daarvan te delen door het aantal behaalde studiepunten.

4.12.4 Onverminderd het bepaalde in 4.12.6 en 4.12.7 wordt op het getuigschrift en op het diploma-supplement het predicaat 'cum laude' vermeld indien voor voltijdopleidingen voldaan is aan de volgende eisen:

voor het bachelorexamen:

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 8,0 of hoger;
- voor het eindwerk van een bacheloropleiding is minimaal een 8,0 behaald;
- het bachelorexamen is binnen vier studiejaar behaald.

Voor deeltijdopleidingen stelt de examencommissie overeenkomstige eisen naar rato van het aantal studiejaar voor deze opleiding vast.

4.12.5 Onverminderd het bepaalde in 4.12.6 en 4.12.7 wordt op het getuigschrift en op het diploma-supplement het predicaat 'summa cum laude' vermeld indien voor voltijdopleidingen voldaan is aan de volgende eisen:

voor het bachelorexamen:

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 9,0 of hoger;
- voor het eindwerk van een bacheloropleiding is minimaal een 9,0 behaald;
- het bachelorexamen is binnen drie studiejaar behaald;
- alle onderwijseenheden van de bachelor zijn met tenminste een 7,0 afgerond;
- geen van de onderdelen mag een herkansing betreffen.

Voor deeltijdopleidingen stelt de examencommissie overeenkomstige eisen naar rato van het aantal studiejaar voor deze opleiding vast.

4.12.6 De examencommissie kan besluiten in andere, bijzondere gevallen een predicaat te verlenen, mits het gewogen gemiddelde niet meer dan 0,5 punt afwijkt van het in het vierde dan wel vijfde lid bepaalde. Daarbij valt te denken aan aspecten zoals de ontwikkeling die de student tijdens de opleiding

heeft doorgemaakt, bepaalde uitzonderlijke prestaties die de student geleverd heeft in het eindwerkstuk of scriptie of andere relevante bijzondere omstandigheden.

4.12.7 Ingeval de student een ordemaatregel, als omschreven in de Regels en Richtlijnen, is opgelegd wegens een onregelmatigheid, fraude of plagiaat, wordt geen predicaat verleend, tenzij de examencommissie anders beslist.

Hoofdstuk 5 Toegang en toelating tot de opleiding voor studiejaar 2025-2026

Artikel 5.1 Rechtstreekse toegang

5.1.1 Rechtstreekse toegang tot de opleiding hebben degenen die voldoen aan de voorwaarden genoemd in de artikelen 7.24 en 7.25 van de wet, met dien verstande dat voor het LUC en voor opleidingen met een numerus fixus de selectiecriteria – en procedure van kracht zijn zoals opgenomen in artikel 5.3.2 en 5.3.3.

5.1.2 De voorwaarden voor inschrijving voor de opleiding zijn vastgelegd in de regeling inschrijving, collegegeld en examengeld van de Universiteit Leiden¹⁵.

5.1.3 Het College van Bestuur kan de inschrijving in bepaalde in de wet omschreven gevallen weigeren door gebruik te maken van zijn bevoegdheid krachtens de tweede en derde volzin van artikel 7.28, eerste lid, van de wet.

Artikel 5.2 Toelating

5.2.1 Toelating met hbo-propedeuse en graad Associate degree

Op grond van artikel 7.28, lid 1a van de wet wordt van de bezitter van een graad Associate degree of van de bezitter van een getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd propedeutisch examen aan een hogeschool het volgende vereist:

a. geen nadere eisen en de student wordt toegelaten tot de propedeutische fase van de opleiding.

5.2.2 Gelijkwaardige vooropleiding

Degene die niet in het bezit is van een VWO-diploma, behaald na 2007, kan

- krachtens de wet worden ingeschreven op grond van een ander diploma (artikel 7.28 van de wet), mits is voldaan aan de nadere vooropleidingseisen.
- met een VWO-diploma oude stijl worden ingeschreven, mits is voldaan aan de nadere vooropleidingseisen.

Indien niet is voldaan aan de nadere vooropleidingseisen zal een toets worden opgelegd in de vakken, genoemd in artikel 5.2.3.1 op het niveau van het VWO-eindexamen in het profiel dat directe toegang geeft.

¹⁵ [De regeling voor inschrijving, collegegeld en examengeld van de Universiteit Leiden.](#)

5.2.3 Nadere vooropleidingseisen en deficiënties

5.2.3.1 Krachtens de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 3 april 2014, nr. 540459 inzake de toelating tot het hoger onderwijs¹⁶ zijn de volgende nadere vooropleidingseisen van toepassing.

Niet van toepassing

5.2.3.2 *Niet van toepassing*

5.2.3.3 *Niet van toepassing*

5.2.4 Nederlandse taal en Engelse taal

5.2.4.1 Studenten voor wie het Nederlands niet de moedertaal is kunnen voldoen aan de eis inzake voldoende beheersing van de Nederlandse taal door het met goed gevolg afleggen van het examen niveau TUL-gevorderd. Het TUL examen wordt georganiseerd door de Universiteit Leiden. Met het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal, niveau Educatief Startbekwaam of niveau Educatief Professioneel kan eveneens worden voldaan aan de eis. Een diploma van de Internationale School dan wel vergelijkbare in Nederland verzorgde internationale opleidingen wordt beschouwd als een buiten Nederland afgegeven diploma.

Houders van een Internationaal Baccalaureate (IB) Diploma met Nederlands A of met Nederlands B HL zijn uitgezonderd van de Nederlandse taaleis.

Voor studenten voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, maar die een opleiding in het voorbereidend of hoger onderwijs in het Nederlands heeft afgerond, is bovenstaande niet van toepassing.

5.2.4.2 De examencommissie kan in bijzondere gevallen vrijstelling verlenen van het onder 5.2.4.1 bedoelde examen.

Artikel 5.2.5 Colloquium Doctum

Het toelatingsonderzoek, bedoeld in artikel 7.29 van de wet, heeft betrekking op de volgende vakken op het door de opleiding nader te bepalen niveau:

Vak	Niveau
Nederlands	VWO staatsexamen, minimum gemiddelde van een 7.0
Engels	VWO staatsexamen, minimum gemiddelde van een 7.0 Of IELTS 6.0 (academische modules) TOEFL (internet based, minimaal 80)
Wiskunde C	VWO staatsexamen, minimum gemiddelde van een 7.0
Geschiedenis	VWO staatsexamen, minimum gemiddelde van een 7.0

¹⁶ [Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 3 april 2014 inzake de toelating tot het hoger onderwijs.](#)

Voorafgaand aan de staatsexamens dient een gesprek met de studieadviseurs plaats te vinden over de geschiktheid en motivatie van de aanvrager.

Artikel 5.3 **Selectie voor de opleiding** [*Van toepassing op opleidingen met numerus fixus en LUC*]

Niet van toepassing

Hoofdstuk 6 Studiebegeleiding en studieadvies

Artikel 6.1 **Studievoortgangadministratie**

6.1.1 Het faculteitsbestuur registreert de individuele studieresultaten van de studenten.

6.1.2 De student kan op elk gewenst moment diens studieresultaten inzien in het studievoortgangssysteem.

6.1.3 Met ingang van het tweede jaar van inschrijving vraagt de opleiding elke student jaarlijks een studieplan in te dienen waaruit blijkt welke tentamens de student voornemens is af te leggen en aan welke voor de opleiding relevante extracurriculaire activiteiten en door het College van Bestuur erkende nevenactiviteiten de student voornemens is deel te nemen.

Artikel 6.2 **Introductie en begeleiding**

De opleiding draagt zorg voor de introductie en de studiebegeleiding van de studenten die voor de opleiding zijn ingeschreven, mede ten behoeve van hun oriëntatie op mogelijke studiewegen in en buiten de opleiding en ten behoeve van de studievoortgang, zoals vastgelegd in de Regeling Bindend Studieadvies Universiteit Leiden.¹⁷

Artikel 6.3 **Studieadvies**

6.3.1 In diens eerste jaar van inschrijving krijgt elke student advies over de voortzetting van diens opleiding. De examencommissie is door het faculteitsbestuur gemandateerd tot het uitbrengen van het studieadvies. Voor informatie over de eisen, het aantal malen dat en de tijdstippen waarop dit gebeurt, alsmede voor de consequenties die daaraan worden of kunnen worden verbonden, wordt verwezen naar de Regeling bindend studieadvies Universiteit Leiden zoals die geldt in het betrokken studiejaar en naar 6.3.2.

6.3.2 *Niet van toepassing*

6.3.3 Een bindend negatief advies waaraan een afwijzing is verbonden geldt uitsluitend voor de opleiding en bijbehorende afstudeerrichtingen waarvoor de student ingeschreven staat. Het bindend studieadvies geldt tevens voor die bacheloropleiding waarmee de bacheloropleiding de propedeutische fase gemeen heeft.

¹⁷ [Regeling Bindend Studieadvies Universiteit Leiden](#)

6.3.4 Desgevraagd krijgt de student een mondelinge toelichting op het advies en informatie over de voortzetting van diens studie binnen of buiten de faculteit en over eventuele andere opleidingsmogelijkheden.

Artikel 6.4 **Begeleiding van het scriptie/eindwerkstuk/afstudeerverslag/eindwerk van een opleiding**

6.4.1 De student maakt met de eerste beoordelaar een planning voor de scriptie /het eindwerkstuk/het afstudeerverslag/eindwerk van een opleiding zoals bedoeld in artikel 3.3.2. Deze planning is afgeleid van de studielast die voor deze onderwijseenheid in de Studiegids is vastgelegd.

6.4.2 In de planning bedoeld in 6.4.1 is tevens de frequentie van de begeleiding en de wijze waarop de begeleiding wordt gegeven vastgelegd.

Artikel 6.5 **Topsport**

Aan studenten die topsport bedrijven wordt de gelegenheid geboden hun studie zoveel als redelijkerwijs mogelijk is aan de eisen van hun sportieve bezigheden aan te passen. Om vast te stellen wie tot deze categorie behoren hanteert de opleiding de richtlijnen zoals opgenomen in de Regeling Financiële Ondersteuning Studenten, deel III van het College van Bestuur.

Artikel 6.6 **Handicap of chronische ziekte**

Aan studenten met een handicap of met een chronische ziekte wordt de gelegenheid geboden hun studie, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, aan de beperkingen die de handicap of chronische ziekte met zich meebrengt aan te passen.¹⁸ Deze aanpassingen worden zoveel mogelijk op de individuele functiebeperking van de student afgestemd, maar mogen de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een vak of het examenprogramma niet wijzigen.

Artikel 6.7 **Buitenlands verblijf en stage**

Voor studenten die ten gevolge van een door de examencommissie goedgekeurd buitenlands studieverblijf of een goedgekeurde stage aantoonbare studievertraging zouden ondervinden, wordt een regeling getroffen om de vertraging zoveel mogelijk te beperken.

Hoofdstuk 7 **Evaluatie van het onderwijs**

Artikel 7.1 **Evaluatie van het onderwijs**

Het onderwijs in de opleiding wordt als volgt geëvalueerd:

- De cursussen worden geëvalueerd door het afnemen van een standaardvragenlijst bij de eindtoets of de laatste bijeenkomst. Het opleidingsbestuur/de opleidingsdirecteur stelt de opleidingscommissie op de hoogte van de uitkomsten van de evaluatie. De bachelor opleidingscommissie geeft advies aan het opleidingsbestuur over eventuele maatregelen om de

¹⁸ <https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/algemeen/protocol-studeren-met-een-functiebeperking>

kwaliteit te bevorderen. Het opleidingsbestuur neemt zo nodig maatregelen ter verbetering van de kwaliteit.

- Het programma wordt jaarlijks geëvalueerd door een standaardvragenlijst voor te leggen aan de studenten aan het einde van het academische jaar. Het opleidingsbestuur/de opleidingscoördinator stelt de opleidingscommissie op de hoogte van de uitkomsten van de evaluatie. De bachelor opleidingscommissie geeft advies aan het opleidingsbestuur over eventuele maatregelen om de kwaliteit te bevorderen. Het opleidingsbestuur neemt zo nodig maatregelen ter verbetering van de kwaliteit.

Hoofdstuk 8 Slotbepalingen

Artikel 8.1 Wijziging

8.1.1 Wijzigingen van deze regeling worden door het faculteitsbestuur na voorafgaande instemming van de faculteitsraad of de opleidingscommissie, afhankelijk van de betrokken onderwerpen, bij afzonderlijk besluit vastgesteld.

8.1.2 Wijzigingen in deze regeling die van toepassing zijn voor een bepaald studiejaar moeten voor de aanvang van dat studiejaar zijn vastgesteld en op de daarvoor bepaalde wijze zijn gepubliceerd. Hiervan kan uitsluitend worden afgeweken als een snellere invoering van een wijziging strikt noodzakelijk is en als daarbij de belangen van de studenten redelijkerwijs niet worden geschaad.

8.1.3 Een wijziging kan niet ten nadele van studenten van invloed zijn op enige beslissing welke krachtens deze regeling door de examencommissie is genomen ten aanzien van een student.

Artikel 8.2 Bekendmaking

Het faculteitsbestuur dan wel opleidingsbestuur draagt zorg voor bekendmaking van deze regeling en van de Regels en Richtlijnen die door de examencommissie zijn vastgesteld, alsmede van elke wijziging van deze stukken via de universitaire website.

Artikel 8.3 Geldigheidsduur

De Onderwijs- en examenregeling geldt voor de duur van één studiejaar.

Artikel 8.4 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op 1 september 2024.